

Iida Seppä
Lauri Seppänen

Asiakkaan arvokas kohtaaminen

Opetus-DVD:n toteutus Vammaispalveluhankkeelle

Opinnäytetyö
Kevät 2014
Kulttuurialan yksikkö
Kulttuurituotannon koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Kulttuurialan yksikkö

Koulutusohjelma: Kulttuurialan koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Mediatuotanto

Tekijät: Iida Seppä, Lauri Seppänen

Työn nimi: Asiakkaan arvokas kohtaaminen – Opetus-DVD:n toteutus Vammais- palveluhankkeelle

Ohjaajat: Jukka Saarela, Esa Leikkari

Vuosi: 2014

Sivumäärä: 33

Liitteiden lukumäärä: 2

Opinnäytetyömme mediatyö on opetus-DVD Etelä-Pohjanmaan Vammaispalveluhankkeelle, joka on kansallisen Kaste-kehittämishankkeen osahanke. Hanke päättyi 30.8.2013. Kuudesta erillisestä videosta koostuva DVD on nimeltään Asiakkaan arvokas kohtaaminen. Nimensä mukaisesti DVD pyrkii tuomaan esille, miten vammaisen henkilö tulee kohdata asiakaspalvelutilanteessa. DVD on suunnattu kaikille asiakaspalvelutyötä tekeville ja alaa opiskeleville tai opettaville. DVD:n videoista tehtiin versiot myös Youtube-videopalveluun.

Opinnäytetyön kirjallinen osuus on raportti DVD:n toteuttamisesta. Raportissa esitellään kaikki työvaiheet esituotannosta videon julkaisuun. Tuotannossa painottui erityisesti esituotannon tärkeys, sillä video suunniteltiin ison työryhmän kanssa hyvin yksityiskohtaisesti.

Avainsanat: tuotanto, video, videokuvaus, leikkaus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Culture and Design

Degree programme: Degree Programme in Cultural Management

Specialisation: Media Management

Authors: Iida Seppä, Lauri Seppänen

Title of thesis: Facing a client with dignity – preparation of an educational DVD for the Vammaispalveluhanke project

Supervisors: Jukka Saarela, Esa Leikkari

Year: 2014

Number of pages: 33

Number of appendices: 2

The present thesis is based on an educational DVD called “Facing a client with dignity”. It was made for a national project that seeks to spread knowledge about different disabilities. The DVD consists of six videos, all of which aim to show how a disabled person should be faced in a customer service situation. The DVD is targeted at everyone working in customer service, or studying or teaching it. The videos were also released at a video-sharing website, Youtube.

The written thesis describes the production process of the DVD. The videos were designed together with a big team, for which reason the role of the preproduction phase was emphasized in the production process.

Keywords: production, video, videoshooting, editing

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO	5
2 TUTKIMUSONGELMA.....	6
3 ESITUOTANTO	7
3.1 Työryhmä	7
3.2 Opetusvideo	7
3.3 Käsikirjoitus	8
3.4 Kuvakäsikirjoitukset ja kuvauspaikat.....	10
3.5 Aikataulu ja budjetti	11
4 TUOTANTO	14
4.1 Lievästi kehitysvammaiset	14
4.2 Huonokuuloiset	15
4.3 Lihaspöytätauti ja invalidit	17
4.4 Vaikeasti kehitysvammaiset	18
4.5 Sokeat	19
4.6 Viittomakieliset	19
5 JÄLKITUOTANTO.....	21
5.1 Leikkaus	21
5.2 Äänet.....	24
5.3 Grafiikat.....	26
5.4 Viimeistely	27
YHTEENVETO	29
LÄHTEET	31
LIITTEET	33

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme sisältää kirjallisen osuuden lisäksi mediaosuuden, joka on Etelä-Pohjanmaan Vammaispalveluhankkeelle toteutettu opetus-DVD, Asiakkaan arvokas kohtaaminen. Opinnäytetyön kirjallinen osio on raportti DVD:n suunnittelusta ja toteuttamisesta esituotannosta julkaisuun.

Vammaispalveluhanke on valtakunnallinen kehittämishanke, joka toimii vammaispalveluita tuottavan kuntayhtymä Etevan alaisuudessa (Eskoon Sosiaalipalvelujen Kuntayhtymä [viitattu 2.1.2014]). Hanke on saanut rahoituksensa KASTE-ohjelmasta (Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma), ja se pyrkii lisäämään vammaisten ihmisten osallisuutta ja palveluita käyttäjälähtöisesti. Seinäjoelle hanke on rantautunut hankkeessa mukana olleen Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymän kautta.

Seinäjoen Ammattikorkeakoulun opiskelijat ovat aiemmin tehneet Vammaispalveluhankkeelle DVD:n nimeltä Vammaisalan monimuotoisuus, joten työskentely oppilaitoksen kanssa oli hankkeen edustajille tuttua. Kuulimme opetus-DVD -projektista Seinäjoen Ammattikorkeakoulun lehtorilta Jukka Saarelalta, joka ehdotti aihetta meille opinnäytetyöksi.

Tekemämme opetus-DVD on suunnattu palvelualoilla työskenteleville palveluntarjoajille sekä opetuskäyttöön oppilaitoksille. Sen tarkoituksena on opastaa kohtaamaan vammaisia ihmisiä, joilla on asiakaspalvelutilanteessa erityistarpeita. DVD sisältää kuusi eri videota, joissa jokaisessa käsitellään erilaisen vammaisryhmän palvelutilannetta. Vammaispalveluhanke teetätti DVD:stä 100 kopiota, minkä lisäksi videoista leikattiin myös Youtube-videopalveluun sopivat versiot. DVD toteutettiin yhteistyössä hankkeen vetäjän Tiina Mäen kokoaman työryhmän kanssa. Työryhmän jäsenet edustivat eri vammaisryhmiä ja toimivat asiantuntijoina käsikirjoituksia suunniteltaessa.

2 TUTKIMUSONGELMA

Vaikka opinnäytetyömme kirjallinen osuus on kirjoitettu lähinnä koko tuotannon kattavana raporttina, se voidaan nähdä myös kartoittavana tutkimuksena (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 134). Tutkimusstrategiaksemme valikoitui tapaustutkimus, eli case study, joka kuuluu kvalitatiivisiin tutkimustyyppeihin (mts. 130). Kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisimpiin piirteisiin kuuluu tiedonhankinta todellisissa ja aidoissa tilanteissa sekä tutkimuksen kohteen käsittely yksittäisenä ja ainutkertaisena tapauksena (mts. 160). Tutkimuksemme pohjautuu oikeasti toteutettuun ja yksittäiseen DVD:n tuotantoprosessiin, eikä tutkimuksemme tuloksia voi yleistää muihin tapauksiin. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa suositaan enemmän ihmisen omia havaintoja kuin mittausvälineillä aikaan saatuja tuloksia, ja opinnäytetyömme pääasialliset tiedonkerääjät olemmekin me itse.

Tapaustutkimuksessa tietoa kerätään esimerkiksi havainnoimalla ja erilaisia dokumentteja apuna käyttäen (Hirsjärvi ym. 2008, 131). Koska työmme ei ole tieteellinen tutkimus, tulkitsemme havainnointia ja dokumentteja tiedonkeruumenetelmänä hieman vapaammin. Puhuessaan dokumenteista kvalitatiivisen tutkimuksen tiedonkeruutapana Hirsjärvi ym. (mts. 212) viittaavat esimerkiksi omaelämänker-toihin ja muistelmiin. Opinnäytetyössämme ei vastaavanlaisia dokumentteja käytetty, mutta kirjallista osiota varten käyttämämme lähdeteokset kelpuutettaneen dokumenteiksi.

Havainnoinnille asetetaan tieteellisessä tutkimuksessa vaatimuksia, joiden perusteella se eroaa jokapäiväisestä havainnoinnista ja tarkkailusta (Hirsjärvi ym. 2008, 207). Tutkijan on pyrittävä pitämään havaintonsa ja niistä tekemänsä päätelmät erillään (mts. 212). Havainnointi voidaan jakaa systemaattiseen havainnointiin ja osallistuvaan havainnointiin (mts. 209). Osallistuva havainnointi on systemaattista vapaamuotoisempaa, ja toisin kuin systemaattisessa havainnoinnissa, tarkkailija on ryhmän toimintaan osallistuva henkilö. Opinnäytetyössämme ei varsinaisesti ollut ulkopuolista ryhmää jota seurata, vaan havainnoimme itse itseämme, työskentelyämme ja valmista lopputulosta. Tapaustutkimuksen tavoitteena on tyypillisesti valitun ilmiön kuvailu (mts. 131). Tuotanto on tutkimuksemme ilmiö, jota pyrimme kuvailemaan mahdollisimman tarkasti raportissamme.

3 ESITUOTANTO

3.1 Työryhmä

Aloitimme opinnäytetyön teon tammikuussa 2013. Ensimmäisien kuukausien aikana pidettiin useita kokouksia, joiden pohjalta videota alettiin rakentaa. Kokouksiin osallistuva ryhmä koostui viiden eri vammaisryhmän edustajista, joista osa oli vammaisliittojen edustajia ja itsekin vammaisia. Viittaamme opinnäytetyössämme kyseiseen ryhmään työryhmänä. Henkilökohtaiset avustajat ja tulkit mukaan luetuna kokouksissa oli tavallisesti kymmenisen henkeä. Kommunikointi suuressa ryhmässä vaikeutti välillä päätösten tekemistä ja hidasti työn etenemistä. Kokousten välillä tieto levisi lähinnä sähköpostin välityksellä.

Työt jakoutuivat pääasiassa meidän, työryhmän sekä hankkeen vetäjän Tiina Mäen välille. Työryhmän jäsenet toimivat asiantuntijoina eri vammaisryhmissään, ja varmistivat, että jokaisen ryhmän tarpeet tulevat huomioiduksi. Videolle päätyivät mukaan sokeat, viittomakieliset, invalidit ja lihasrappeumatautiset, huonokuuloiset sekä kehitysvammaiset. DVD:n rajallisen keston takia päätimme käsitellä lihasrappeumatautiset ja invalidit samassa videossa, koska näillä ryhmillä oli samanlaisia tarpeita. DVD:n kokonaiskestoksi sovittiin 20 minuuttia, eli kaikki kuusi vammaisryhmää saivat kukin noin kolmen minuutin mittaisen kohtaamisen.

Vaikka tiesimme, että työryhmän jäsenillä ei ollut kokemusta aiemmista av-projekteista, emme olleet varautuneet niin täydelliseen tietämättömyyteen. Jouduimme aloittamaan useita kokouksia selittämällä aina hieman eri henkilöille, mikä ero on käsikirjoituksella ja kuvakäsikirjoituksella. Kaikki olivat kuitenkin hyvin kiinnostuneita projektista ja sen eri vaiheista, joten samojen asioiden toistaminen ei tuntunut missään vaiheessa turhalta.

3.2 Opetusvideo

Opetusvideo muistuttaa rakenteeltaan mainoselokuvaa, mutta on alleviivaavampi (Aaltonen 2003, 179). Siinä missä mainos rakennetaan konkreettisen tuotteen

ympärille, opetusvideolla pyritään “myymään” ajatusta. Tekemissämme minidokumentin kaltaisissa videoissa painotetaan oikeita toimintatapoja tutuissa tilanteissa. Videon tapahtumien aikana ruudulle tuodaan grafiikoita korostamaan asiakkaan ja asiakaspalvelijan kohtaamisen tärkeimpiä hetkiä. Perinteisessä mainoksessa taas katsojalle halutaan jättää johtopäätökset, saaden tämän itse oivaltamaan, että tarvitsee kyseistä tuotetta. Opetusvideolla on yhteneväisyyksiä myös tietoisikun kanssa. Aaltonen (mts. 180) määrittää tietoisikun lyhyeksi, mainosmaiseksi ohjelmaksi, jolla on esimerkiksi jokin yhteiskunnallinen ja ei-kaupallinen sanoma. Haasteena on saada abstraktin ajatuksen ympärille konkreettisia kuvia ja tarina, joka kiinnostaa katsojaa (mts. 181).

Mainokset ja tietoisikut voidaan luokitella rakenteen mukaan yhdeksään eri luokkaan: tarina, tilannekuvaus, esittely, demonstraatio, testimonial, eli todistajanlausunto, tuotekuvaus, uutinen, kollaasi ja lyyrinen muoto (Aaltonen 2003, 183). Opetusvideomme on näistä lähimpänä tarinamuotoista tietoisikua, joka on usein aikajärjestyksessä etenevä juonellinen mainos, jolla on päähenkilö, alku ja loppu (mts. 184). Tietoisikumme sivuaa myös demonstraatiota, jolle Aaltosen (mts. 186) mukaan on tyypillistä asettaa tuote pääosaan, ja jättää esittelijä taka-alalle. Tuotteenamme ovat oikeat tavat palvella asiakkaita, joilla on erikoistarpeita ja korostamme näitä tapoja inforuuduilla. Esittelijöinä toimivat päähenkilöt, jotka esittelevät oikeita toimintatapoja, ja näin saavat enemmän näkyvyyttä kuin tyypillisessä demonstraatiossa.

3.3 Käsikirjoitus

Käsikirjoitus tehtiin tiiviissä yhteistyössä vammaisryhmän edustajien kanssa. Aaltosen (2003, 24) mukaan ryhmätyöskentely voi olla varsinkin aloittelevalle tekijälle helpompaa kuin yksin kirjoittaminen. Kuitenkin liian iso ryhmäkoko voi hidastaa prosessia, joten Aaltonen (mts. 25) suosittelee esimerkiksi kahden ihmisen käsikirjoitustiimiä. Kaksi päätä selvittää ongelmakohdat nopeammin kuin yksi ja tuottaa samassa ajassa tuplasti ideoita. Työryhmämme toimi käsikirjoitusprosessin aikana asiantuntijaryhmänä, joka on Aaltosen (mts. 24) mukaan hyödyllinen varsinkin silloin, kun aihe ei ole kaikista yksinkertaisin tai arkipäiväisin. Tuotantomme asian-

tuntijaryhmään kuuluivat myös tuotannossa mukana olleiden yritysten asiakaspalvelijat. Saimme ideoita ja suoria korjausehdotuksia käsikirjoituksiin muun muassa VR:n asiakaspalvelijalta ja SKV Kiinteistöväilyksen työntekijältä.

Kaikki kuusi käsikirjoitusta kertovat erilaisista arkipäivän kohtaamisista vammaisen ihmisen ja asiakaspalvelijan välillä. Kehitysvammaisuuden laaja kirjo haluttiin tuoda selkeästi esiin, joten kehitysvammaisista kirjoitettiin kaksi käsikirjoitusta, toinen lievemmin ja toinen vakavammin kehitysvammaisille. Käsikirjoitusten lähtökohtana olivat vammaisryhmien kokemat aidot tilanteet. Sen takia myös esiintyjien haluttiin olevan oikeasti vammaisryhmiensä edustajia. Aaltosen (mts. 55) mukaan tilaus- tai esittelyohjelmissa päähenkilö on usein itsekin kohderyhmän jäsen, koska se tekee henkilöstä aidomman.

Päätimme työryhmän kanssa, että emme vaadi esiintyjiltä varsinaisesti näyttelemistä, vaan sitä, että he olisivat kameran edessä omana itsenään. Aikataulu ja hankkeen budjetti ei antanut periksi etsiä kokeneita esiintyjä kauempaa. Suurin osa videon pääesiintyjistä löytyi työryhmän jäsenistä tai heidän lähipiiristään. Vaikeasti kehitysvammaisten kohdalla tehtiin eettisistä syistä päätös olla käyttämättä kehitysvammaista henkilöä, ja se on videoista ainut, jonka kaikki esiintyjät eivät ole ”aitoja”.

Alun perin videoiden ideana oli näyttää pieleen menevä kohtaaminen asiakkaan ja asiakaspalvelijan välillä ja sen jälkeen korjata tilanne onnistuneeksi. Lähestymistapa tuntui meistä kuitenkin liian negatiiviselta. Emme myöskään olleet varmoja suostuisivatko eri yritysten asiakaspalvelijat esittämään videolla huonoa palvelua. Kohtaamisten läpikäynti väärällä tavalla olisi myös pitkittänyt videoita niin paljon, että kaikkien kohtaamisten mahduttaminen 20 minuuttiin olisi ollut vaikeaa. Valitsimme lopulta videolle vain onnistuneita ja positiivisia kohtaamisia. Työryhmän jäsenet kirjoittivat asiakaspalvelutilanteet ylös vuorosanoja myöten, ja muokkasimme tarinat käsikirjoitusmuotoon Celtx-nimisellä ohjelmalla (CeltX, [viitattu 15.1.2014]), joka on tarkoitettu erilaisten käsikirjoitusten luomiseen. Vammaisryhmiltä saadun palautteen myötä käsikirjoituksia muokattiin useaan otteeseen ennen lopullista hyväksyntää.

3.4 Kuvakäsikirjoitukset ja kuvauspaikat

Kuvauspaikat valikoituvat työryhmän tarinoiden mukaan, eikä meillä ollut niihin paljoa sanottavaa. Ympäristöjen haluttiin olevan aitoja, joten kuvauspaikkojen valinnoilla ei päässyt vaikuttamaan videon tyyliin. Koska osa työryhmästä oli vaasalaisia, jakautuivat kuvauspaikatkin Seinäjoelle ja Vaasaan. Kuvasimme Seinäjoella Joupin Citymarketissa, rautatieasemalla, Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymän tiloissa sekä SKV:n toimistolla. Vaasassa kuvasimme Kelan palvelupisteessä, uimahallissa ja Filantropia Centerissä. Lisäksi videoilla on mukana kaksi eri takisialan yrittäjää. Hankkeen vetäjä Tiina Mäki hoiti alustavat yhteydenotot videolla oleviin yrityksiin ja ihmisiin, ja meidän tehtävämme oli tarkemman aikataulun sopiminen.

Yritysten mukaan houkuttelussa pääsimme harjoittelemaan pitsausta. Pitsaus tulee englannin kielen sanasta ”pitch”, ja se käännetään mm. syöttämiseksi (Aaltonen 2011, 188). Media-alalla pitsaaminen tarkoittaa lyhyttä myyntipuhetta, jolla yritetään saada kuunteleva taho kiinnostumaan projektista. Vaikka Vammaispuoluehankkeen puolelta oli annettu yrityksille jonkinlainen kuva siitä mitä olimme tekemässä, jouduimme lähes aina aloittamaan keskustelut tarkentamalla mihin yritykset olivat oikeastaan lupautuneet. Jokainen yritys lähti kuitenkin erittäin mielellään projektiin mukaan, emmekä joutuneet muuttamaan käsikirjoituksia tai valittuja kuvauspaikkoja.

Kuvauspaikkoihin tutustuminen ennen kuvauksia on tärkeää (Aaltonen 2003, 25). Mahdolliset ongelmat valaistuksen tai äänityksen kanssa tulisi ottaa heti alusta asti huomioon, ja varmistaa, että esimerkiksi mahdollinen turha taustamelu saadaan vaimennettua (Aaltonen 2011, 216). Käytännön ongelmat on pyrittävä ratkaisemaan jo ennen varsinaista kuvauspäivää. Tutustuimme valittuihin kuvauspaikkoihin osittain jo ennen kuvakäsikirjoituksen tekemistä. Aaltosen (mts. 95) mukaan aina ei olekaan hyvä lähteä mahdolliseen kuvauspaikkaan heti kameran kanssa ottamaan alustavia kuvia, sillä sitä saatetaan pitää tunkeilevana. Kuvauspakkoja katsellessa pääsimme tutustumaan ennakkoon myös videon tekoon mukaan läheneisiin yritysten edustajiin ja asiakaspalvelijoihin.

Kuvakäsikirjoituksen tekeminen oli meille itsestäänselvyys. Se helpottaa kuvallisen suunnittelun aloittamista, ja selkeyttää koko tuotantoa (Korvenoja 2004, 159). Korvenojan (mts. 169) mukaan yksi kuvakäsikirjoituksen tärkeimmistä tehtävistä tilaustuotannossa on myös se, että sen avulla on helppo demonstroida asiakkaalle, mitä ollaan tekemässä. Kuvausryhmäkin pääsee paremmin kartalle tehtävästä tuotannosta konkreettisten kuvien avulla. Hyödynsimme kuvakäsikirjoitusta näihin kaikkiin tarkoituksiin, ja teimme sen pääasiassa still-kameran avulla oikeissa kuvauspaikoissa. Käytimme apuna kahdeksan kuvakoon järjestelmää (Korvenoja 2004, 45). Kirjoitimme jokaisen kuvan viereen kuvakoon, esiintyjien repliikit tai kuvassa tapahtuvan toiminnan. Teimme kuvakäsikirjoitukset samalla ohjelmalla kuin käsikirjoituksetkin, eli CeltX:llä.

Maailmallakin yleisimmin käytettävä kahdeksan kuvakoon järjestelmä jakaa nimensä mukaisesti kuvan kahdeksaan eri kokoluokkaan: yleiskuvaan (YK), laajaan kokokuvaan (LKK), kokokuvaan (KK), laajaan puolikuvaan (LPK), puolikuvaan (PK), puolilähikuvaan (PLK), lähikuvaan (LK) ja erikoislähikuvaan (ELK) (Korvenoja 2004, 44). Vaikka lopullinen raja on kameramiehen tai kuvaajaan omissa käsissä, kuvakokojen tunteminen kuuluu ammatinkuvaan (mts. 45). Meillekin kuvakäsikirjoitus toimi lähinnä ohjaavana työkaluna, eli emme noudattaneet sitä kuvakokojen suhteen orjallisesti, vaan teimme kuvastilanteessa parhaiten toimivia ratkaisuja.

3.5 Aikataulu ja budjetti

Ensimmäiset työryhmän kokoukset pidettiin helmikuussa 2013. Kävimme helmikuun toisen viikon aikana kokouksissa sekä Seinäjoella Framilla että Vaasassa Filantropia Centerillä. Koska pyrimme valmistumaan kesäkuussa, hoputimme työryhmää tekemään käsikirjoitusten raakaversiot mahdollisimman nopeasti valmiiksi. Saimme aloitettua kuvakäsikirjoitusten teon alkuperäisessä aikataulussa, mutta kuvauspäivien sovittaminen usean eri osapuolen aikatauluun venytti kuvauksia lopulta viikoille 13, 14 ja 16. Päätimme siirtää valmistumisemme hamaan tulevaisuuteen ja keskittyä keväällä pelkästään DVD:n valmiiksi saattamiseen. Ensi-ilta järjestettiin Seinäjoen kaupunginkirjastossa 17.6.2013, ja se oli projektimme vii-

meinen takaraja. Saimme videot ja DVD-valikot valmiiksi julkaisupäivään mennessä, mutta työ vietiin kopioitavaksi vasta julkaisun jälkeisenä päivänä.

Laskimme tuotannolle kuvitteellisen arviobudjetin elokuva- ja tv-tuotantojen työehtosopimuksen mukaisten palkkojen perusteella. Käytimme budjettiin Suomen elokuväsäätiön valmiita lomakepohjia. Palkat on laskettu sille tuotanto- ja kuvausryhmälle joka meillä oikeastikin oli mukana työskentelemässä. Esiintyjille ja tekstien käännöstyön tekijöille emme laskeneet minkäänlaista palkkaa tai päivärahaa. Niiden sisällyttäminen olisi kenties ollut loogista, mutta koska Vammaispalveluhanke vastasi todellisuudessa henkilöiden palkasta ja matkakorvauksista, jätimme ne omasta budjetistamme pois. Kaluston hinnat laskettiin Suomilammi Oy:n kalustovuokraushintojen mukaan (Suomilammi [viitattu 15.1.2014]). Jos yrityksen sivustolta ei löytynyt täysin vastaavanlaista kalustoa, otimme hinnan mahdollisimman samanlaisista laitteista. Loppusummaksi saatiin 28 640 euroa. Alkuperäinen budjetti on raportin liitteenä (Liite 1, Tuotannon budjetti).

Esituotantoon laskettiin yhteensä 30 työpäivää kahdelle ihmiselle, ja se sisälsi kaiken käsikirjoituksen teosta kuvauspaikkojen etsimiseen. Päiviä kertyi lopulta enemmän, sillä iso työryhmä hidasti työn etenemistä. Kuvauspäiviä budjetoitiin 6, mutta suurin osa kuvauksista kesti korkeintaan viisi tuntia, eli täysimittaisia kuvauspäiviä ei lopulta ollut niin paljon kuin luulimme.

Emme osanneet tuotannon alussa arvioida tarkalleen jälkituotannon eri työvaiheiden pituutta, ja esimerkiksi grafiikoiden tekoon ja DVD:n valikkorakenteen tekemiseen ei budjetoitu erikseen päiviä, vaan sisällytimme ne ylimalkaisesti samaan nippuun leikkauksen kanssa. Jälkituotantoon varattiin alustavassa budjetissa 20 työpäivää, mutta erilaisten vaihtoehtojen kokeileminen vei paljon aikaa.

Grafiikat ja DVD:n valikkorakenteet hakivat monen yrityksen ja erehdyksen kautta muotoaan. Osa työvaiheista piti aloittaa opettelemalla jonkin tietyn ohjelman käyttöä ja sekin vei luonnollisesti aikansa. Työskentelimme koko ajan kahden ihmisen voimin mutta pääsääntöisesti yhdellä tietokoneella, joten samanaikainen työskentely oli melko rajallista. Loppua kohden venyneen aikataulun takia tuotantoa ei olisi saatu laskemallamme budjetilla tehtyä. Teimme tuotannon valmistuttua toisen

budjetin nähdäksemme kuinka pahasti alimitoitimme tuotannon, ja laskimme sen avulla loppuraportin (Liite 2, Tuotannon loppuraportti).

Alkuperäinen arviomme jäi noin 16 578 euroa liian pieneksi. Erotukseen vaikuttaa paljon se, että alkuperäiseen budjettiin ei epähuomiossa laskettu palkan sivukuluja, eli esimerkiksi lomapäiviä. Ne nostivat jokaisen henkilön palkkaa 36,5 %. Vertailukohtien puutteessa on vaikea sanoa, saisiko esimerkiksi pieni tuotantoyhtiö tehtyä vastaavanlaista tuotantoa noin 36 000 eurolla, mutta ei se täysin mahdollisimalta kuulosta. Laskimme kokeilun vuoksi palkat myös esiintyjille Suomen Näyttelijäliiton palkkataulukon avulla. Jälkimmäinen kustannusarvio kasvaisi näyttelijöiden palkoilla 22 932 euroa, nostaan koko todellisen budjetin noin 71 590 euroon.

4 TUOTANTO

4.1 Lievästi kehitysvammaiset

Alun perin tarkoituksena oli, että olisimme aloittaneet kuvaukset helpoimmaksi arvioimastamme videosta, eli Citymarketissa kuvattavasta sokeiden videosta. Olimme silloin saaneet totutella kuvaukseen kaikessa rauhassa vailla pelkoa epäonnistumisesta. Aikataulutus yhteistyökumppaneiden kanssa ei kuitenkaan jättänyt kovin paljota varaa päättää milloin kuvattaisiin, ja jouduimme sopimaan kuvauspäivät muiden ehdoilla. Aloitimme mahdollisesta haasteellisimmasta videosta, eli lievästi kehitysvammaisten videosta.

Kuvauksissa oli mukana kehitysvammaisen pääesiintyjän lisäksi hänen vanhempansa sekä toista pääosaa esittävä taksikuski. Kuvausryhmäämme kuului myös kaksi muuta mediatuotannon opiskelijaa. Meillä ei ollut etukäteen minkäänlaista kokemusta kehitysvammaisen ihmisen ohjaamisesta ja havaitsimme että se vaatii paljon enemmän kärsivällisyyttä ja keskittymistä kuin tavallisen esiintyjän ohjaaminen. Jälkikäteen ajateltuna toisen meistä olisi pitänyt keskittyä pelkästään ohjaamiseen eikä kuvata tai äänittää sen lomassa. Aaltonen (2011, 199) huomauttaa, että pienessä kuvausryhmässä on etunsa, mutta ohjaus voi jäädä kameran takana toissijaiseksi, ja erityisesti kanssakäyminen esiintyjien kanssa vaikeutuu. Me tarvitsimme jokaista huolehtimaan jostakin teknisemmän puolen asiasta, eikä yhdellä ihmisellä ollut mahdollisuutta irrottautua kalustosta kokonaan. Kummallakaan meistä ei ollut kokemusta ohjaamisesta, ja koska koko tuotantoa oli alusta asti tehty jakamalla vastuu hyvin tasaisesti, tuntui vaikealta sysätä vastuu ohjaamisesta kokonaan jommankumman harteille.

Aloitimme kuvaukset Vaasan uimahallin aulassa, ja kuvasimme koko videon kronologisessa järjestyksessä. Olimme sopineet kuvausaikataulun henkilökunnan kanssa niin, että olimme rauhallisimpaan aikaan kuvaamassa. Ikävä kyllä se oli sama aika kun tiloja siivottiin lattianpesukoneilla, ja jouduimme odottelemaan aina sopivaa väliä kuvata. Lisäksi kuvissa ei saanut näkyä yhtään uimahallin muita asiakkaita, joten satunnaiset koululaisryhmät piti saada aulasta pois ennen kuin kamera taas kävi.

Jo ensimmäisen kuvan aikana tajusimme, että vaikka pääosaa esittävä kehitysvammaainen olikin melko itsenäisesti toimiva nuori mies, hän jännitti kameraa niin paljon, että yksinkertaisetkin asiat muuttuivat hankaliksi. Pukuhuoneen rannekkeen syöttäminen automaattiin sujui normaalisti hyvin, mutta jännityksen takia se jouduttiin kuvaamaan moneen kertaan. Ulko-ovesta käveleminen oikeaan suuntaan vaati todella paljon ohjausta. Vaikka kehitysvammaisen kanssa työskentely tuntui ajoittain hankalalta, ei videota olisi voitu toteuttaa mitenkään muuten. Näyttelijänkoulutuksen saaneen tai kameran edessä esiintymiseen tottuneen esiintyjän käyttö olisi varmasti helpottanut kuvausta, mutta tuotannon budjetissa ja aikataulussa ei olisi ollut siihen varaa. Myös kehitysvamman esittäminen olisi ollut erittäin kyseenalaista, eikä se kuulunut projektin henkeen. Vanhempien läsnäolo antoi onneksi sekä meille että pääosaesiintyjälle tukea, ja videolla esiintyvä taksikuskin oli pääosan esittäjälle ennestään tuttu, mikä osaltaan helpotti jännitystä. Vanhemmat olivat työskennelleet taksikeskuksessa, joten heidän ammattitaitonsa auttoi saamaan taksikeskuksen kanssa käytävästä keskustelusta aidon kaltaisen.

Taksin sisällä kuvattavat kuvat osoittautuivat vaikeimmiksi. Molemmat esiintyjät istuivat etupenkillä, ja kameran ja äänityskaluston kanssa piti mahtua takapenkille niin että kuvaaminen oli vielä mahdollista. Käytimme äänittämiseen langattomia nappimikrofoneja sekä kondensaattorimikrofonia (Korpinen & Kenttämies 2006). Taksin tilauslaitteisto sekä korttipääte aiheuttivat häiriötä esiintyjien rinnoissa kiinni oleville langattomille nappimikrofoneille, joten jouduimme ottamaan dialogin talteen langallisella kondensaattorimikrofonilla. Sen suuntaaminen oikein ahtaassa taksissa yhdistettynä ajosta aiheutuvaan meluun teki äänittämisestä todella haasteellista. Otimme useamman oton taksin sisällä varmistaaksemme, että saisimme varmasti kohtaukseen hyvät äänet.

4.2 Huonokuuloiset

Huonokuuloisten kohtaamisesta kertova video kuvattiin Seinäjoen SKV:n tiloissa, ja meillä oli apuna yksi mediatuotannon opiskelija, joka hoiti kuvaussihteerin tehtäviä ja klaffin käyttöä. Toimisto oli kuvauspäivänä normaalisti auki, ja jouduimme valitsemaan kuvaussuunnat niin, ettei asiakkaita tai muita toimiston työntekijöitä

näkyisi kuvissa. Vaikka taustalla näkyvät ihmiset olisivatkin luoneet realistisemman tunnelman, olisi kuvauslupien hankkiminen jokaiselta ollut työlästä. Lisäksi mahdollisuus klaffivirheisiin leikkauksen aikana olisi kasvanut paljon. Klaffivirhe syntyy, kun esimerkiksi ihmisten tai esineiden paikat muuttuvat selvästi leikattaessa kuvasta toiseen (Pirilä & Kivi 2008, 82). Pienetkin näkyvät klaffivirheet häiritsevät katsomista ja antavat teoksesta halvan vaikutelman. Videota kuvatessa esiintyjien välisellä pöydällä oli useita papereita rekvisiittana, ja esiintyjät katselivat tai siirsivät niitä välillä jopa huomaamattaan. Huomasimme vasta muutaman oton jälkeen, että siitä saattaa syntyä leikatessa ongelma. Päähenkilön kokemattomuus kameran edessä aiheutti ylimääräistä silmien liikehdintää, ja kuvia jouduttiin ottamaan uudestaan, jotta esiintyjän katseen suunta pysyisi suurin piirtein samana.

Koska kuvasimme pääasiassa sisätiloissa ja aikaa oli varattu riittävästi, pystyimme valaisemaan kuvat kunnolla. Käytimme kolmipistevalaisua, vaikka välillä jouduimme tekemään hieman erilaisia ratkaisuja valojen sijaintien kanssa rajallisten kuvakulmien takia. Kolmipistevalaisuus on nimensä mukaisesti kolmella valolla tehtävä henkilövalaisu, jota käytetään todella paljon tv- ja elokuvakuvauksissa (Bordwell & Thompson 2010, 134). Valaisu koostuu päävalosta, takavalosta ja tasoitusvalosta. Päävalolla valaistaan esiintyjän kasvoja viistosti edestäpäin, takavallo sijoitetaan esiintyjän taakse, ja tasoitusvalo sijoitetaan kameran lähetyville. Kolmipistevalaisun käyttö on melko hidasta, sillä valoja joudutaan siirtämään joka kerta kun kameraakin siirretään.

Pääosan esittäjä oli työryhmästä tuttu huonokuuloinen nainen. Olimme oppineet työryhmän kokousten aikana oikean tavan keskustella huonokuuloisten kanssa, mutta työskentelyn lomassa oli välillä vaikea muistaa puhua selkeästi ja säilyttäen katsekontakti. Oikeiden kommunikointitapojen unohtuessa saimme toistaa kaiken uudelleen.

Koska alkuperäisen käsikirjoituksen dialogi oli SKV:n edustajan mielestä hieman epäaidon oloista, muutimme sitä paikan päällä näyttelijöiden avulla, jotta saimme hiottua kohtaamisesta realistisemman. Kaikki dialogit kirjoitettiin kirjakielenä, ja esiintyjät pysyivät todella tiukasti käsikirjoituksessa. Se helpotti tietenkin leikkamista, mutta osalle tuotti vaikeuksia saada puhe kulkemaan luonnollisesti. Ama-

töoriesiintyjiltä ei kuitenkaan voinut vaatia paljota enempää, joten keskityimme siihen, että oikeat asiat saatiin sanottua, emmekä niinkään siihen, miten ne sanottiin.

4.3 Lihasrappeumatautiset ja invalidit

Lihasrappeumatautisten ja invalidien kohtaamista käsittelevä video kuvattiin Seinäjoen VR:n sisätiloissa sekä ulkona asemalaiturilla. Saimme kaksi mediatuotannon opiskelijaa apuun ja annoimme toiselle heistä päävastuun kuvaamisesta. Se helpotti todella paljon ohjaamista, mutta huomasimme vasta jälkikäteen, että kuvaaja kuvasi hyvin erilaisella tyyliillä kuin millä aiemmat videot oli toteutettu. Leikkausvaiheessa se aiheutti ongelmia, joista kerromme tarkemmin raporttimme leikkausta käsittelevässä osiossa.

Kuvauksissa oli VR:n edustajan ja pääosan esittäjien lisäksi mukana taksikuski, jonka taksista esiintyjät nousevat videon alussa. Emme olleet nähneet kuvauksissa käytettyä taksia aiemmin vaan toteutimme kuvakäsikirjoituksen erilaisessa autossa, joten ennakkosuunnittelu oli siltä osin heikkoa. Jouduimme kokeilemaan pariin kertaan miten kohtaus kannattaisi toteuttaa, ja vaikka lopputulos onnistui, kohtauksen tekeminen ei ollut kovin määrätietoista. Taksikohtaus kuvattiin rautatieaseman edessä, eikä meillä ollut mahdollisuutta valaista kuvaa. Luonnonvalo riitti onneksi kohtauksen tekemiseen, eikä taksin sisätiloissa tarvinnut kuvata. Auton sisätilojen valaisu olisi ollut vaikeaa, eikä se olisi mielestämme tuoneet videolle mitään lisäsisältöä. Videossa oli jo nyt siirtymiä ulkotiloista sisätiloihin, ja tiesimme, että jälkikäsitellyssä värien tasapainottaminen olisi hankalaa.

Kuvausaikataulu rautatieasemalla oli sovittu rauhallisimmalle hetkelle, ja se oli jälleen se hetki, kun tiloja siivottiin äänekkäillä koneilla. Se olisi ehdottomasti pitänyt ottaa huomioon, kun kuvauspaikkoihin käytiin tutustumassa. Yleensä tuotannoissa tehdään erikseen kuvauspaikkatiedustelu varsinaisen kuvauspaikan valinnan jälkeen (Aaltonen 2011, 215-216). Me hoidimme tiedustelun heti ensimmäisellä käyntikerralla ja muistimme tarkistaa esimerkiksi sähköpistokkeiden saatavuuden. Aivan kaikkea emme kuitenkaan osanneet ottaa huomioon. Siivouksen aiheuttaman melun lisäksi asemarakennuksessa oli paljon heijastavia pintoja ja lasia, joiden takia kolmipistevalaisun toteuttaminen ei onnistunut. Jouduimme asettele-

maan valot ja kuvaajaan tarkasti sellaisiin paikkoihin, joista ne eivät heijastuisi lasien kautta kuviin. Halusimme kuvata pääosaesittäjien nousun junan kyytiin, ja aikataulutimme kuvaukset sopivan vuoron mukaan. Juna oli laiturilla vain 10 minuuttia, joten kohtausta piti saada nopeasti kuvattua. Laiturilla äänitettiin myös junan saapumisesta ja lähdöstä kertovat kuulutukset, jotka luovat videon taustalle autenttista tunnelmaa.

4.4 Vaikeasti kehitysvammaiset

Eettisistä syistä vaikeasti kehitysvammaisten kohtaamista käsittelevään videoon ei otettu oikeaa kehitysvammaista henkilöä esiintymään. Video kuvattiin Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymän tiloissa, jonne lavastettiin terveyskeskus. Suurin haaste oli saada tilat ja ihmiset näyttämään uskottavilta. Koska emme kuvanneet oikean kehitysvammaisen kanssa, mediatuotannon opiskelija lida Seppä esitti asiakasta. Päätimme kuvata niin, että lida näkyy kuvissa mahdollisimman vähän, mutta kuitenkin sen verran, että katsoja tajuaa hänen olevan läsnä. Kuvauksissa ei käytetty oikeaa lääkäriä, koska rooli ei varsinaisesti vaatinut todellista ammattitaitoa. Lääkärinä videolla esittää hankkeen vetäjä, Tiina Mäki. Vaikka kehitysvammaisen tytön äiti esiintyi videolla keksityllä nimellä, hänellä on oikeasti kehitysvammaisen tytär. Puhetulkiksi saatiin Eskoossa työskentelevä oikea puhetulkki.

Videossa oli todella paljon dialogia, ja sitä jouduttiin osittain muuttamaan kuvauksissa, jotta kahden esiintyjän puhelinkeskustelu kuulostaisi luonnollisemmalta. Tiesimme jo etukäteen, että vaikeasti kehitysvammaisten videosta on kaikista vaikein saada kiinnostava, sillä siinä on niin vähän toimintaa ja paljon paikallaan istuvia ja puhuvia ihmisiä. Puhetulkkin monologi vie videosta suurimman osan, mutta sen sisällyttäminen kokonaisuksi oli asiakkaalle ja asiantuntijaryhmälle tärkeää. Ylimääräisiä kuvituskuvia kuvattiin muutamia, mutta odotustilassa tai toimistohuoneissa ei ollut mitään kovin oleellisesti videoon tai aihepiiriin liittyvää.

4.5 Sokeat

Sokeiden video kuvattiin Seinäjoen Joupin Citymarketissa ilman avustavia kuvausryhmäläisiä. Äänittämisen ja kuvaamisen ohessa oli yritettävä ohjata ja pitää kirjaa siitä, mitä oli jo kuvattu. Kuvasimme sunnuntaina ennen kaupan aukeamista, jotta asiakkaita ei näkyisi kuvissa. Pääosan esittäjä oli opettanut opaskoiralleen reitin ulko-ovelta infotiskille, mutta koska kauppa ei ollut vielä auki, jouduimme käyttämään toista ovea. Olimme ennen kuvauspäivää pohtineet, vaikeuttaisiko eläimen mukanaolo kuvauksia. Kuvaustilanteessa ongelmat nousivat useimmiten ympäristöstä, jolloin hyvinkin koulutetun eläimen keskittyminen saattaa herpaantua (Kaimio 2005, 58). Hiljainen ja tyhjä kauppa minimoi kaikki mahdolliset häiriötekijät, vaikka lopulta tuntui, että opaskoira ei olisi juuri mistään hermostunutkaan.

Isossa kaupassa valaisu oli vaikeaa, ja jouduimme tyytymään kaupan omiin loisteputkivaloihin ja akkukäyttöiseen led-valoon, jolla valaistiin lähinnä esiintyjien kasvoja. Kaupan aukeaminen puolen päivän aikaan saneli kuvausaikataulumme. Ehdimme kuvata lähes kaikki sisällä kuvattavat otot ennen kaupan aukeamista, mutta ulkokuvat kuvattiin jo asiakkaita väistellen.

Pääosan esittäjä oli todella luonnollinen kameran edessä, ja työntekijät kaupan puolelta hoitivat osansa hienosti ja ammattitaitoisesti. Aaltosen (2011, 242) mukaan kameran aiheuttamaa jännitystä on helppo purkaa antamalla esiintyjille jotakin konkreettista ja tuttua tekemistä. Kaikissa videoissa asiakaspalvelijat jännittivät huomattavasti vähemmän kuin varsinaiset pääesiintyjät, sillä tilanteet olivat asiakaspalvelijoille täysin jokapäiväisiä ja tuttuja.

4.6 Viittomakieliset

Viittomakielisten video kuvattiin Vaasan Kelan toimistossa sekä Filantropia Centerissä Vaasan keskustassa. Kuvausryhmä oli sama kuin lievästi kehitysvammaisten videossa, joten työskentely sujui mutkattomasti ja työnjako ryhmän kesken oli alusta asti selvä. Kelan aikataulu oli todella tiukka, sillä meillä oli hieman yli tunti aikaa kuvata, ennen kuin asiakkaat pääsivät toimistoon. Klaffivirheiden ja kuvaus-

lupien pyytämisen lisäksi asiakkaita ei näytetä toimistossa senkään takia, että Kelassa oltiin todella tiukkoja asiakkaiden yksityisyyden säilyttämisestä.

Toimistossa oli paljon heijastavia lasipintoja, joiden takia kameran sijaintia piti miettiä useampaan kertaan. Kesken kuvausten keskusradio napsahti automaattisesti päälle, mutta aikataulu ei antanut periksi keskeyttää sen takia. Päätimme murehtia asiaa vasta leikkauspöydällä. Saimme kuitenkin lähes kaikki tarvittavat kuvat otettua ennen kuin toimisto aukesi. Asiakkaista ei lopulta ollut haittaa, sillä olimme kuvanneet laajemmat kuvat odotustilassa heti ensimmäiseksi.

Siirryimme Kelalta Filantropia Centeriin, jossa kuvattiin videon alkupään kuvat. Olimme käyneet Filantropia Centerissä aiemmin kokoustamassa, mutta emme olleet nähneet tilaa, joka oli varattu kuvauksille. Huone oli melko pieni ja kaikuva neuvotteluhuone, joka ei välttämättä olisi ollut ensimmäinen valintamme jos olisimme saaneet asiasta päättää. Saimme kuitenkin kuvata tilassa kaikessa rauhassa, joten tila ajoi asiansa.

Pääosassa oleva viittomakielinen nuori nainen oli esiintynyt kameran edessä ennenkin, eikä hän jännittänyt kameraa turhaan. Olimme ennestään tuttuja esiintyjän kanssa, sillä hän kuului tuotannon työryhmään. Tulkkina videolla toimiva viittomakielen tulkki oli myös hyvin luonnollinen kameran edessä. Tulkki oli mukana koko ajan, joten kommunikointi hänen välityksellään kävi helposti, vaikka yhteisen kielen puuttuminen pääesiintyjän kanssa toikin oman jännityksensä kuvauksiin.

5 JÄLKITUOTANTO

5.1 Leikkaus

Aaltosen (2011, 344) mukaan leikkausta aloittaessa leikkaaja voi valita useasta eri strategiasta itselleen sopivimman leikkaustavan, jonka perusteella teosta lähdetään kokoamaan. Strategioita ovat mm. kronologinen, käsikirjoituksen mukaan etenevä tai kaikki kohtaukset erikseen erittelevä strategia (mts. 345). Meille strategian valinta oli selkeän kuvakäsikirjoituksen takia todella helppoa. Olimme pysyneet kuvausten aikana melko tarkkaan alkuperäisissä suunnitelmissa ja kuvanneet spontaanisti vain muutamaan otteeseen. Jokaisesta tarvittavasta kuvasta oli useampi otto, jolloin pystyimme tarvittaessa käyttämään yhden oton ääntä toisessa kuvassa. Mitä enemmän tuotantovaiheessa on kuvattu, sitä enemmän leikkaajalla on valinnanvaraa leikkauspöydällä. Yleensä materiaalia kuvataan huomattavasti enemmän kuin valmiiseen teokseen päätyä, mutta samalla leikkausvaihe voi pitkiytyä leikkaajaan kahlatessa läpi ylimääräisiä otoksia (Pirilä & Kivi 2008, 31).

Käytimme editointiin Avid Media Composeria (Avid [viitattu 15.1.2014]). Kuvasimme koko tuotannon Panasonicin P2-kameroilla ja teimme P2 -kortista virtuaaliset kopiot koulun serverillä olevaan työtilaan (Panasonic Corporation 2014). Työtilan materiaalit linkitettiin Avidiin Avid Media Accessin (AMA) avulla (Sampson, 2009). Kuvatun materiaalin valintaprosessia kutsutaan loggaamiseksi (Aaltonen 2011, 337). Kirjoitimme Avidissa klippien eli yksittäisten videotiedostojen kohdalle lyhyesti mitä otto sisälsi, ja oliko klipin materiaali käyttökelpoista.

Teokset alkavat usein esittelyllä, jossa perehdytetään katsoja teoksen teemoihin ja esimerkiksi päähenkilöihin (Pirilä & Kivi 2008, 48). Liharappeumatautisten ja sokeiden videoiden leikkauksessa törmäsimme molemmissa samanlaiseen ongelmaan. Emme olleet kuvanneet esiintyjistä ollenkaan lähikuvia videoiden alkuun, joten varsinaisia esittelykuvia ei näissä videoissa ole. Liharappeumatautisten ja invalidien videon kuvasi kuvausryhmään mukaan pyydetty ulkopuolinen mediatuotannon opiskelija. Kuvaaja käytti kuvatessa huomattavasti rajumpia zoomeja kuin me itse, joten materiaalin leikkaaminen samanlaiseksi kuin muissa videoissa oli

haasteellista. Jälkikäteen ajateltuna meidän olisi pitänyt perehdyttää kuvaaja siihen, minkälaista materiaalia olimme kuvanneet aiempiin videoihin.

Sokeiden videon raakaleikkausta tehdessämme päätimme jo alkuvaiheessa karsia pois yhden kohtauksen. Käsikirjoituksen mukaan päähenkilö ja kaupan asiakaspalvelija olisivat ostaneet yhdessä hedelmäosastolta omenoita. Emme ehtineet edes leikata kohtausta valmiiksi, kun aloimme kyseenalaistaa sen tarpeellisuuden. Kohtaus ei tuonut mitään oleellista valmiiseen videoon, ja ajallisestikin sen mahdolluttaminen teki tiukkaa. Vaikka leikkasimmekin käsikirjoituksen mukaan, strategian ideana on arvioida, onko rakenne toimiva vai ei (Aaltonen 2011, 345). Jätimme kohtauksen yksimielisesti pois videosta.

Vaikeasti kehitysvammaisten videon puhelinkeskustelua leikatessa tajusimme, että molempien henkilöiden katseen suunta oli kohti kuvan oikeaa reunaa. Yleensä kun kaksi henkilöä puhuu toisilleen erillisissä kuvissa, kuvat leikataan niin, että toinen henkilö katsoo oikealle ja toinen vasemmalle, jolloin kuvat muodostavat vastakuvat (Yale Film Studies, [viitattu 6.1.2014]). Käänsimme terveyseskuslääkärin kuvat peilikuvaksi, sillä niitä näytettiin vähemmän, ja kuvan taustalla ei ollut juuri mitään, mikä olisi paljastanut kuvan käännetyksi. Tarkkasilmäinen katsoja voi ihmetellä tutun näköisen tulostimen logon uutta ilmettä tai sitä, miksi esiintyjä pitää rannekelloa oikeassa kädessä.

Kun vaikeasti kehitysvammaisten videosta oli tehty raakaleikkaus, tulos oli juuri sellainen kuin olimme aavistelleetkin. Videossa oli todella paljon puhetta ja vähän toimintaa. Kokeilimme puhetulkin monologin leikkaamista lyhemmäksi, mutta lopulta tuntui, että jotain oleellista jäi aina pois. Ylimääräisenä kuvastusta kuvituskuvasta löytyi ehkä yksi hyvä kuva, joka sopi leikkaukseen ja toi edes vähän vaihtelua. Hyväksyimme kuitenkin sen seikan, että puhe on pääosassa, ja videon juoni nojaa raskaasti siihen.

Viittomakielisten videota leikatessa tarvitsimme apua videon päähenkilöltä, sillä emme tieneet, mitä videolla viitottiin. Emme uskaltaneet leikata kesken viittomilla käydyn keskustelun, sillä seuraavassa kuvassa sama keskustelu jatkui toisesta kuvakulmasta, ja pelkäsimme tekevämme klaffivirheen. Viittomien tulkkauksen jälkeen leikkauksen tekeminen kuitenkin onnistui.

Näytimme keskeneräiset leikkausversiot työryhmän jäsenille ennen kuin videoihin oli tehty edes äänitöitä. Tilaustyössä tilaajalla, eli maksajalla, on lopulta viimeinen sana leikkauksen kanssa (Aaltonen 2011, 365). Tuotantomme sujui kuitenkin niin hyvässä yhteisymmärryksessä, että tiesimme pystyvämme vaikuttamaan lopputulokseen hyvin vapaasti. Katseluista syntyneen palautteen perusteella leikkausta muutettiin muutamassa videossa hieman, mutta suuria muutoksia emme joutuneet kertaakaan tekemään.

Projektin alkuvaiheessa oli sovittu, että valmiit videot tekstitetään ruotsiksi ja englanniksi. Osa työryhmän jäsenistä ehdotti myös ns. viittomaruudun tekemistä, eli videon johonkin kulmaan tulevaa pientä ruutua, jossa tulkattaisiin videon dialogi viittomakielisille. Jouduimme useaan kertaan muistuttamaan, että videon kohdeyleisö oli palveluntarjoajat, eivätkä esimerkiksi viittomakieliset. Pääsimme yhteisymmärrykseen siitä, että viittomaruutua ei tehdä. Koko videon leikkaus oli jo lähes valmis, kun asia nousi yllättäen taas esiin. Muutaman sähköpostin huolimaton lukeminen oli johtanut siihen, että viittomaruudun toteuttamiselle oli alettu jo laskea meidän tietämättämme budjettia. Lisätyö olisi venyttänyt projektin valmistumista entisestään ja muuttanut ratkaisevasti koko videon luonnetta sekä kohderyhmää. Näillä perusteilla saimme vakuutettua työryhmän toistamiseen siitä, että viittomaruudulle ei ollut tarvetta.

Leikkausta tehdessä on tärkeää tarkkailla värimaailman ja valojen jatkuvuutta (Pirilä & Kivi 2008, 88). Jos kuvasta toiseen leikatessa valot tai vuorokauden aika muuttuvat selvästi vaikka niiden ei pitäisi, katsoja tajuaa jonkin olevan pielessä. Jälkikäsitelyssä pystytään korjaamaan kuvauksien aikana tapahtuneita valaisullisia virheitä, ja luomaan koko teokselle halutunlainen tunnelma ja sävy. Aaltosen (2011, 413) mukaan aloittelevan tekijän kannattaa olla varovainen värikäsittelyä tehdessään. Mitä enemmän värejä ja sävyjä muuttaa, sitä vaikeampi on ylläpitää koko teoksen läpi kestävää yhtenäistä värimaailmaa. Värikorjailulla pyrimme lähinnä korjailemaan puhki palaneita kuvia, sekä tekemään videoille mahdollisimman yhtenäisen ja realistisen värimaailman joka vastaa videon muuta luonnetta. Jos videolle olisi tehty rajumpia muutoksia väreihin, olisi se saattanut vieraannuttaa katsojan arkipäiväisistä kohtauksista. Jos taas kyseessä olisi ollut vaikkapa lyhytelokuva, meillä olisi ollut mahdollisuus heittäytyä kokeellisempaan värikäsittely-

lyyn, ja korostaa värisävyillä esimerkiksi elokuvan tunnelmaa. Opetusvideo koostuu kuitenkin niin neutraaleista tilanteista, että emme osanneet perustella rajun värikäsittelyn käyttöä, eivätkä ne tuntuneet tuovan videoon mitään lisäarvoa.

5.2 Äänet

Teosten äänimaailmaa editoidaan, jotta oleellimmat äänet saataisiin nostettua esiin taustahälyn ja tarpeettomien äänien joukosta (Pirilä & Kivi 2008, 89). Keskiytimme lähinnä poistamaan erilaisia häiriöääniä videoiden taustoilta tai korvaamaan mahdollisuuksien mukaan toisen oton äänillä epäonnistuneet ääniraidat. Pirilän ja Kiven (mts. 91) mukaan puheäänien on ensiarvoisen tärkeää olla ymmärrettävää ja selkeää. Äänityömme tärkein tehtävä olikin saada kaikista esiintyjien repliikeistä helposti ymmärrettävät, ja joissain tapauksissa se tarkoitti matalaäänisen miesesiintyjän äänen käsittelyä vähemmän bassovoittoiseksi.

Äänet otettiin talteen puomitetulla kondensaattorimikrofonilla, joka tallensi äänet kameraan, sekä langattomilla mikrofoneilla, jotka kiinnitettiin esiintyjien rinnuksiin. Langattomat mikrofonit tallensivat esiintyjien äänen neliraitaiseen tallentimeen, Zoomiin (Zoom Corporation 2010). Puomitettu mikrofoni äänitti kohtauksen muita ääniä sekä tilääntä eli taustakohinaa, mutta myös dialogia. Käytössämme oli lopulta useamman oton ääniraidat kahdelle eri mikrofonille äänitettynä, jolloin saimme varmasti aina hyvät äänet kohtaukseen. Taustakohinaa käytetään tasoittamaan leikattua dialogia, jolloin keskustelu ei kuulosta äänimaailmassa niin irtonaiselta (Kivi 2012, 272). Käytimme kuvauksissa klaffia, jotta äänen ja kuvan synkronoiminen olisi leikatessa helpompaa. Välillä klaffia oli lyöty sen verran kaukana langattomista mikrofoneista, että sitä ei Zoomin ääniraidalta erottanut. Tällöin kuvassa näkyvää klaffia ei pystynyt kohdistamaan ääniraidan kolahdukseen, ja synkronoiminen oli paljon hitaampaa.

Teimme useampaan videoon muutaman foley-tehosteen, eli jälkiäänityksessä tehtävän tehosteäänien (Pirilä ja Kivi 2005, 162). Foley-tehosteita käytetään silloin, kuvaustilanteen aikataulu tai kuvausolosuhteet eivät anna mahdollisuutta äänittää kuvan toimintaan olennaisesti liittyviä ääniä (Kivi 2012, 273). Tällaisia ääniä olivat esimerkiksi radion virtanapin naksahdus, joka oli huomattavasti kätevämpää äänit-

tää studiotilassa ilman taustamelua. Tekijänoikeuskysymyksien takia oli helpompaa tehdä huonokuuloisten videossa kuultava lyhyt radio-ohjelman pätkä itse. Radioääntä käsiteltiin ratisevammaksi Avidin taajuuskorjaimen valmiilla tehosteella, ja esimerkiksi lievästi kehitysvammaisten videon puhelinkeskustelussa käytettiin samanlaista tehostetta. Osa tarvittavista äänitehosteista, kuten puhelimen soittoääni, oli kuitenkin helpompaa ladata internetistä tekijänoikeusvapailta tekijöiltä.

Suurin osa videoidemme siirtymistä tehdään kuvasiirtymillä, vaikka mukaan mahtuu myös selkeä äänisiirtymä. Nimestään huolimatta siirtymä ei ole synonyymi leikkauskohdalle, vaikka varsinkin keskisuurissa tai suurissa siirtymissä ne voivat tarkoittaa samaa (Pirilä & Kivi 2008, 98). Siirtymä voi olla jo yhden oton sisällä tapahtuvaa toimintaa, esimerkiksi esiintyjien liikettä ja kameran reagointia siihen, jolloin kyse on pienestä siirtymästä (mts. 99). Oleellista kaikissa siirtymissä on kuitenkin jonkinlainen muutos teoksen kerronnassa ja tarinassa, oli se sitten pienempi tai isompi (mts. 98). Äänisiirtymä toimii samalla periaatteella. Korvasimme lihasrappeumatautisten ja invalidien videossa VR:n lipunmyyntitilassa tapahtuvasta odottelusta kertovan kuvan pelkällä fadella eli himmennyksellä mustaan ruutuun ja vuoronumeron vaihdosta kertovalla äänellä. Leikkauskohdissa käytettiin usein ns. äänen varaslähtöä, josta käytetään englanninkielistä termiä J-cut (Kivi 2012, 274). J-cutilla tarkoitetaan äänen leikkauskohdan sijoittamista hieman ennen kuvassa tapahtuvaa leikkausta, jolloin leikkauskohta kuvassa ei tule niin yllätyksenä katsojalle.

Tekijänoikeuskysymysten takia videoihin ei kaavailtu minkäänlaista musiikkia, sillä hankkeen budjettiin ei ollut varattu sitä varten rahaa. Sovimme kuitenkin tilaajan kanssa, että jos löydämme täysin maksutonta musiikkia, sen käyttö ei ole ongelma. Päädyimme käyttämään Creative Commons –nimistä (Creative Commons [viitattu 15.1.2014]) nettisivustoa, josta voi ladata erilaisilla lisensseillä musiikkia ccMixter –palvelusta (ccMixter [viitattu 15.1.2014]). Käyttämässämme kappaleissa ainoana ehtona on, että tekijä mainitaan lopputeksteissä.

Päätös käyttää musiikkia syntyi leikkaustyön loppuvaiheessa. Lisäsimme musiikkia kolmen sellaisen videon alkuun, joissa ei ollut alkupuolella dialogia. Jälkikäteen videoita tarkastellessa musiikki kuulostaa kuitenkin paikoitellen päälle liimatulta, ja vaikka oikeita kappaleita haettiin pitkään, saattaisimme tehdä nyt toisenlaisia valin-

toja. Videoiden alut ovat kuitenkin sen verran hiljaisia, että jos musiikki otettaisiin pois, pitäisi leikkausta muuttaa jotenkin. Paras vaihtoehto olisi ollut se, että tilaaja olisi budjetoinut musiikin käytön tuotantoon mukaan. Olisimme saaneet isomman valikoiman laadukkaampia kappaleita joista valita. Toisaalta haluttomuus käyttää isoa osaa tuotannon budjetista johonkin, joka ei ole täysin välttämätöntä, on täysin ymmärrettävää.

5.3 Grafiikat

Työryhmän puolelta oli ideoitu ns. faktaruudut, joissa tiivistettäisiin tekstillä jokaisen vammaisryhmän videon oleelliset asiat. Emme kuitenkaan lämmenneet ajatukselle koko ruudun täyttävistä tekstiosioista, joten ehdotimme tilalle grafiikkaa, joka ilmestyisi kuvaan aina oikealla hetkellä. Jokaiseen videoon oli jo käsikirjoitusvaiheessa suunniteltu 4-5 ohjetta, joihin kiinnitettiin kuvaustilanteissa huomiota. Alun perin tarkoituksena oli animoida erilaisia elementtejä tekstien tueksi, mutta päädyimme ajan puutteessa huomattavasti yksinkertaisempaan ratkaisuun. Valmiisiin grafiikoihin animoitiin lopulta hyvin yksinkertainen liike, jolla ne liukuivat kuvaan ja pois kuvasta. Toisaalta lopputulos on kenties parempi kuin turha tempuilu tehosteilla. Videot ovat yhtenäisiä, eikä grafiikka vie liiaksi huomiota, vaan tukee kuvaa.

Grafiikat suunniteltiin kuvankäsittelyohjelmassa. Yhtenäisen ilmeen vuoksi mallina käytettiin DVD:n kansia, jotka ulkopuolinen ammattilainen suunnitteli omatoimisesti. Tiukan aikataulun takia meille sopi hyvin, että meidän ei tarvinnut keskittyä ollenkaan kansien ulkoiseen ilmeeseen. Vaikka tarjolla oli jonkinlainen lähtökohta suunnittelulle, emme oikeastaan tienneet minkälaista ilmettä lähdimme hakemaan. Jouduimme kokeilemaan useita eri näköisiä ja kokoisia grafiikoita, ja prosessiin kului lopulta useampi päivä. Saatoimme lähteä hieman liian kriittisellä asenteella liikkeelle, sillä aluksi kaikki ideat tuntuivat edellistä huonommilta. Kuitenkin näiden kokeilujen kautta päädyttiin siihen yksinkertaiseen muotoon, joka valmiissa videossa on. Kansista otettiin myös värimaailma ja fontti grafiikoihin. Halusimme teksteistä selkeät ja helposti luettavat, joten esimerkiksi fonttikoko oli hieman tavallista suurempi. Osassa faktaruuduista oli kuitenkin niin paljon tekstiä, että grafiikat pai-

suivat välillä liian kookkaiksi. Ongelma ratkaistiin yksinkertaistamalla tekstiä entisestään, jotta sanamäärää saatiin vähennettyä. Samalla ohjeista tuli tehokkaampia ja iskevempiä. Grafiikoiden tulisikin olla mahdollisimman pelkistettyjä, sillä yksinkertainen tieto jää helpommin katsojan muistiin (Aaltonen 2003, 126). Kaikkien videoiden loppuun koottiin isommalle, koko kuvan peittävälle pohjalle kaikki ohjeistukset vielä kertauksena. Näihinkin teksteihin animoitiin samanlainen liike kuin yksittäisissä grafiikoissa.

Valmiiden grafiikoiden kanssa videoita kiusaa paikoitellen ilmiö, jota Korvenoja (2004, 175) kuvaa tv-alan ammattislangin termillä idioottisynkka. Idioottisynkka syntyy, kun esimerkiksi videon kuvat toistavat videon verbaalista sisältöä siten, että sama asia kerrotaan sekä kuvien että äänen avulla. Pahimmassa tapauksessa videollamme sama asia alleviivataan kuvassa grafiikoiden avulla ja vielä toistetaan viimeisen kuvan kootussa ohjeistuksessa.

Jokaisen videon lopputeksteihin haluttiin kyseisen videon vammaisryhmän järjestyksen tai yhdistyksen logo, ja luonnollisesti myös Vammaispalveluhankkeen ja Seinäjoen Ammattikorkeakoulun logot. Suuri työryhmä näytti haittapuolensa, sillä eri yhdistysten tavoittaminen pitkien sähköpostiketjujen kautta oli välillä todella hidasta ja hankalaa. Yhdistyksillä oli hyvin erilaatuisia logoja, eikä aivan kaikilla edes ollut olemassa valmiiksi käyttökelpoista versiota omastaan. Saimme muutamalta yhdistykseltä erikseen kuvia, joihin liitimme itse yhdistysten nimet arvioimalla silmäääräisesti, mitä fonttityyppiä yhdistys käyttää nettisivuillaan. Lisäohjeiden pyytäminen sähköpostiketjujen kautta olisi ollut liian hidasta, ja toisaalta omat ratkaisumme toimivat tarpeeksi hyvin.

5.4 Viimeistely

Kuvakäsittelyohjelmassa tehdyt DVD -valikoiden pohjat tuotiin Adobe Encoreen (Adobe Encore [viitattu 15.1.2014]), jossa tehtiin varsinaiset valikkorakenteet. Ohjelman käyttö oli molemmille hieman vierasta, ja valikkorakenteen ensimmäistä versiota ei saatu monen päivän yrityksen jälkeen toimimaan. Ulkopuolinen apu ja riittävän monta yritystä ja erehdystä tuottivat kuitenkin lopulta toimivan DVD:n. Encoressa lisättiin videoihin tekstitysraidat suomeksi, englanniksi ja ruotsiksi.

Ammattilaiset tekivät suomenkielisen litteroinnin pohjalta englannin- ja ruotsinkieliset tekstitykset, ja vastasivat myös DVD:n kansien käännöksestä. Puoli vuotta projektin päättymisen jälkeen kävimme sähköpostikeskustelun Seinäjoen Ammattikorkeakoulun lehtorin Ilpo Kempaksen kanssa koskien raportin englanninkielistä tiivistelmää. Keskustelussa kävi ilmi, että DVD:n virallinen englanninkielinen nimi ”Valuable client facing” on huonoa englantia (Kempas 2014). Kempaksen mukaan sanaa ”valuable”, eli arvokas, ei voi käyttää tässä yhteydessä. Emme olleet itse kyseenalaistaneet sitä, sillä uskoimme alkuperäisen kääntäjän olevan täysin ammattitaitoinen. Virheellinen nimi jäi DVD:n kanteen, mutta päätimme käyttää raportissa Kempaksen ehdottamaa nimeä ”Facing a client with dignity”.

Youtubeen laitettavat videot eivät eroa sisällöllisesti mitenkään DVD:n videoista. Ainoa ero on videoiden laatu. Youtubessa videot voi katsoa teräväpiirtolaadulla, jolloin kuvan tarkkuus eli resoluutio on 1920x1080 kuvapistettä (Elokuvaopas [viitattu 8.1.2014]). DVD -formaatti ei kuitenkaan tue teräväpiirto eli HD-resoluutiota, joten video tallennetaan sille huomattavasti pienemmällä resoluutiolla 720x576.

DVD:n ensi-ilta oli kesäkuussa 2013 Seinäjoella. Valmiin videon levitys oli Vammaispalveluhankkeen vastuulla. Toimitimme DVD:n kopioitavaksi ammattilaiselle, ja Youtube-versiot hankkeen vetäjälle. Hanke latsi videot Youtubeen ja linkitti ne mm. omille nettisivuilleen. Tammikuussa 2014 videoita oli Youtuben oman laskurin mukaan katsottu videosta riippuen 500-1500 kertaa.

6 YHTEENVETO

Ennen opinnäytetyöhön tarttumista pohdimme aikamme, olisiko meistä tekemään opetusvideota aiheesta, josta emme itse tienneet juuri mitään. Asiantuntevan työryhmän apu vakuutti meidät kuitenkin siitä, että saimme alussa olla vähän tietämättömiä. Se ei silti poistanut sitä seikkaa, että opetusvideo ei tuntunut kaikista omimmalta aiheelta, mutta päätimme lähteä tietoisesti kokeilemaan jotain uutta. Jälkikäteen on helppo todeta, että mukavuusalueelta poistuminen kannatti. Pääsimme tekemään hyvin erilaista projektia, jolla oli arvokas sanoma.

Lattea sanonta ”hyvin suunniteltu on puoliksi tehty” toteutui täysin tuotannossamme. Tiivis yhteistyö suunnitteluvaiheessa tilaajan ja työryhmän kanssa takasi sen, että me kaikki tiesimme, mitä olimme tekemässä. Viimeistään kuvakäsikirjoitusten avulla suunnitelmamme aukeni myös muille ja samalla se helpotti kuvauspäivien sujuvuutta. Leikkauspöydän ääreen päästessämme tiesimme hyvin tarkkaan, miltä lopputulos tulisi näyttämään, ennen kuin ainuttakaan videota oli leikattu.

Opinnäytetyön parasta antia oli työskentely oikealle asiakkaalle. Olimme tehneet aiemmillä kursseilla pienimuotoisia videotuotantoja esimerkiksi tapahtuman markkinointikäyttöön, mutta Asiakkaan arvokas kohtaaminen oli selkeästi isoin ja vaativin tuotanto, jossa olemme olleet mukana opiskeluaikana. Vaikka tilaajalla oli omat vaatimuksensa videosta, saimme annettujen rajojen sisällä hyvin vapaat kädet toteutukselle. Tilaaja oli avoin ideoillemme ja kaikki ratkaisut käytiin läpi hyvässä hengessä. Asiakas oli erittäin tyytyväinen lopputulokseen ja siihen johtaneeseen työskentelyyn, joten siltä näkökannalta projektimme oli onnistunut.

Työryhmän kanssa työskentely oli hyvin opettavaista ammatillisesta näkökulmasta. Pääsimme sisään tuottajan rooliin heti ensimmäisissä kokouksissa avatesamme tuotannon kulkua ja alamme sanastoa. Oli ilo huomata, että vaikka olimme vielä opiskelijoita, meitä kohdeltiin alamme asiantuntijoina. Samalla se toi oman vastuunsa ja paineensa tuotannon onnistumisesta. Opimme myös lähes huomattamamme työskentelemään erilaisten ihmisten kanssa, ja arkielämässämme kynnys vammaisen ihmisen kohtaamiselle on madaltunut.

Vaikka emme päässeet toteuttamaan niin näyttäviä kuvallisia visioita kuin esimerkiksi musiikkivideotuotannossa olisi ollut mahdollista, olemme lopputulokseen tyytyväisiä. Video kuvastaa hyvin sen hetkistä osaamistamme sekä meille annettua aikataulua ja käytössämme olleita resursseja. Jälkikäteen on kuitenkin helppo löytää asioita, jotka tekisimme nyt toisin. Kuvausryhmän kokoaminen oli välillä todella vaikeaa. Käytimme apuna muita mediatuotannon opiskelijoita, mutta aina aikataulut eivät sopineet yhteen. Työskentely olisi ollut helpompaa, jos olisimme saaneet jokaiselle kuvauspäivälle kaksi apuhenkilöä, jotka olisivat sitoutuneet olemaan koko kuvausten ajan mukana. Se olisi selkeyttänyt omiakin roolejamme kuvausryhmän sisällä, ja mahdollistanut keskittymisen esimerkiksi pelkästään ohjaamiseen tai kuvaamiseen.

Vaikka projekti sisälsi onnistumisien lisäksi myös monta turhauttavaa päivää, lähtisimme silti uudestaan mukaan samanlaiseen tuotantoon. Jouduimme käyttämään hyväksemme kaikkea aiemmin oppimaamme, ja vaikka mitään täysin uutta ei välttämättä tullutkaan vastaan, tuotanto vahvisti ja syvensi osaamistamme. Opinnäytetyö kokosi viiteen vuoteen venyneet opinnot yhdeksi projektiksi, johon on hyvä päättää opiskelu.

LÄHTEET

- Aaltonen, J. 2011. Seikkailu todellisuuteen: dokumenttielokuvan tekijän opas. Helsinki: Like.
- Aaltonen, J. 2003. Käsikirjoittajan työkalut: audiovisuaalisen käsikirjoituksen tekijän opas. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Adobe Encore. 2014. [Viitattu 15.1.2014]. [Verkkosivusto]. Saatavana: <http://www.adobe.com/fi/products/aftereffects.html>
- Avid Media Compser. 2014. [Viitattu 15.1.2014]. [Verkkosivusto]. Saatavana: <http://www.avid.com/US/>
- Bordwell, D. & Thompsen, K. 2010. Film Art: An Introduction. Ninth Edition. New York: McGraw-Hill.
- ccMixer. Ei päiväystä. [Viitattu 15.1.2014]. [Verkkosivusto]. Saatavana: <http://dig.ccmixer.org/#/free>
- CeltX. Ei päiväystä. [Viitattu 15.1.2014]. [Verkkosivusto]. Saatavana: <https://www.celtx.com/index.html>
- Creative Commons. Ei päiväystä. [Viitattu 15.1.2014]. [Verkkosivusto]. Saatavana: <http://creativecommons.org/>
- Elokuvaopas: elokuvat internetissä. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.1.2014]. Saatavana: <http://www.elokuvaopas.com/hd-dvd/>
- Eskoon Sosiaalipalvelujen Kuntayhtymä. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 2.1.2014]. Saatavana: <http://www.eskoo.fi/default.aspx?id=289>
- Kaimio, T. 2005. Eläinnäyttelijöitä. Porvoo: WSOY.
- Kivi, E. 2012. Kuinka kuvat puhuvat: elokuvaäänen pidempi oppimäärä. Helsinki: Books on Demand GmbH.
- Kempas, I. <xxx.xxx@xxx.fi> 2014. Dosentti, lehtori. Seinäjoen Ammattikorkeakoulu. [Henkilökohtainen sähköpostiviesti]. [Viitattu 31.1.2014].
- Korpinen, P. & Kenttämies, J. 2006. [Viitattu 15.1.2014]. [Verkkosivusto]. Saatavana: http://www.aanipaa.tamk.fi/analog_2.htm

Korvenoja, P. 2004. Tv-kameratyön perusteet. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia.

Panasonic Corporation 2014. [Viitattu 15.1.2014]. [Verkkosivusto]. Saatavana: <http://www.panasonic.com/business/provideo/AG-HPX250PJ.asp>

Pirilä, K. & Kivi, E. 2008. Leikkaus: Elävä kuva - elävä ääni II osa. Helsinki: Like.

Pirilä, K. & Kivi, E. 2005. Otos: Elävä kuva - elävä ääni I osa. Helsinki: Like.

Pirilä, K. & Kivi, E. 2010. Teos: Elävä kuva - elävä ääni III osa. Helsinki: Like.

Sampson, P. 2009. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 7.1.2014]. Saatavana: http://www.avid.com/static/resources/documents/solutions/P2_AMA_WF_GUIDE.pdf

Suomilammi Oy. Ei päiväystä. [Verkkosivusto]. [Viitattu 15.1.2014]. Saatavana: <http://www.suomilammi.fi/>

Yale Film Studies: Film Analysis Web Site 2.0. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. [Viitattu 6.1.2014]. Saatavana: <http://classes.yale.edu/film-analysis/htmlfiles/editing.htm#51531>

Zoom Corporation. 2010. [Verkkosivusto]. [Viitattu 15.1.2014]. Saatavana: <http://www.zoom.co.jp/english/products/h4n/>

LIITTEET

LIITE 1 Tuotannon budjetti

YHTEENVETO KUSTANNUKSISTA

Tuotantoyhtiö:

SeAMK

Budjetin pvm 16.3.2013

Käsikirjoituksen pvm

Elokuvan nimi: Asiakkaan arvokas kohtaaminen

12.3.2013

Ennakkosuunnittelu:

3 viikkoa

Elokuvan kesto: 20 min

Kuvausformaatti: AVC -intra

Kuvausaika:

6 päivää

100

Jälkituotanto:

4 viikkoa

Esitysformaatti: DVD

01	KÄSIKIRJOITUS JA OIKEUDET		0
02	TUOTANNONVALMISTELU HENKILÖKUNTA		6 360
03	KULJETUKSET, MATKAT JA MAJOITUS		220
04	MUUT TUOTANNON VALMISTELUKULUT		0
	KÄSIKIRJOITUS JA TUOTANNONVALMISTELU YHTEENSÄ		6 580
05	ELOKUVAHENKILÖKUNTA		4 029
06	ESIINTYJÄT		0
07	KULJETUKSET, MATKAT JA MAJOITUS		660
08	LAVASTEET JA REKVISIITTA		0
09	PUVUT		0
10	MASKEERAUS JA KAMPAUS		0
11	STUDIOT JA KUVAUSPAIKAT		0
12	ELOKUVATEKNINEN KALUSTO		3 710
13	MATERIAALIKUSANNUKSET		0
14	LABORATORIO JA DIGIYKSIKKÖ/TUOTANTO		0
	TUOTANTO YHTEENSÄ		8 399
15	LEIKKAUS JA KUVANKÄSITTELY		9 880
16	ÄÄNEN JÄLKIKÄSITTELY		903
17	MUSIIKKI		0
18	MUUT OIKEUDET		0
	JÄLKITUOTANTO YHTEENSÄ		10 783
19	KOPIOKUSTANNUKSET		0
20	MARKKINOINTIKUSTANNUKSET		0
21	SEKALAISET KUSTANNUKSET		0
	MUUT YHTEENSÄ		0
	KÄSIKIRJOITUS JA TUOTANNONVALMISTELU		6 580
	TUOTANTOKUSTANNUKSET		19 182
	HALLINTOKULUT korkeintaan 5%	5,0 %	959
	VARAUS SATUNNAISIIN KULUIHIN 7-10%	10,0 %	1 918
	KOKONAISKUSTANNUKSET YHTEENSÄ		28 640

LIITE 2 Tuotannon loppuraportti

Tuotantoyhtiö: SeAMK

Elokuvan nimi: Asiakkaan arvokas kohtaaminen

Yhteenveto tuotantokustannuksista	toteutuneet/ maksetut	budjetti	erotus +/-	erotus %
Käsikirjoitus ja tuotannonvalmistelu	10 646	6 580	4 066	61,8 %
Elokuvahenkilökunta	6 858	4 029	2 829	70,2 %
Esiintyjät	0	0	0	0,0 %
Kuljetukset, matkat ja majoitus	959	660	299	45,3 %
Lavasteet ja rekvisiitta	0	0	0	0,0 %
Puvut	0	0	0	0,0 %
Maskeeraus ja kampaus	0	0	0	0,0 %
Studios ja kuvauspaikat	0	0	0	0,0 %
Elokuvatekninen kalusto	3 330	3 710	-380	-10,2 %
Materiaalikustannukset	0	0	0	0,0 %
Laboratorio ja digiyksikkö/tuotanto	0	0	0	0,0 %
Leikkaus ja kuvankäsittely	17 382	9 880	7 502	75,9 %
Äänen jälkikäsittely	1 534	903	631	69,9 %
Musiikki	0	0	0	0,0 %
Muut oikeudet	0	0	0	0,0 %
Kopiokustannukset	0	0	0	0,0 %
Markkinointikustannukset	0	0	0	0,0 %
Sekalaiset kustannukset	0	0	0	0,0 %
TUOTANNONVALMISTELU	10 646	6 580	4 066	61,8 %
TUOTANTO	11 147	8 399	2 748	32,7 %
JÄLKITUOTANTO	18 916	10 783	8 133	75,4 %
MUUT	0	0	0	0,0 %
Hallintokulut korkeintaan 5%	1 503	959	544	56,7 %
Varaus satunnaisiin kuluihin 7-10%	3 006	1 918	1 088	56,7 %
KOKONAISKUST. YHTEENSÄ	45 218	28 640	16 578	57,9 %